

Verkennd natuuronderzoek

Rotonde Oesterdam Tholen

definitief
3 augustus 2020

eco consult   gmm

Colofon

Dit document is samengesteld in opdracht van

Provincie Zeeland
Contactpersoon: Rob van Grunningen

Door: Eco Consult - Groen, Monitoring & Management BV
Plesmanstraat 59-32, 3905 KZ Veenendaal

Telefoon: +3185 3038 627

E-mail: info@ecoconsult-gmm.nl

Website: www.ecoconsult-gmm.nl

Samenstelling: Marieke Teunissen, projectleider en Ron Theunisz, ecooloog

Foto's: Eco Consult (tenzij anders vermeld bij de foto)

Datum: 3 augustus 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samensteller en in overleg met de opdrachtgever.

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Noch de samenstellers, noch de opdrachtgever zijn aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave.

VERKENNEND NATUURONDERZOEK

ROTONDE OESTERDAM THOLEN

DEFINITIEF

3 augustus 2020

INHOUD

INHOUD	4
LEESWIJZER	5
1 INLEIDING	7
1.1 Initiatiefnemer en aanleiding	7
1.1.1 Doel onderzoek	7
1.1.2 Locatie en werkzaamheden	7
1.2 Onderzoeksopzet en werkwijze	8
1.3 Bureaustudie	8
2 BESCHERMDE GEBIEDEN	9
2.1 Wet natuurbescherming	9
2.2 Nationaal Natuurnetwerk	10
2.3 Gemeentelijk beleid	12
3 BESCHERMDE SOORTEN	13
3.1 Zoogdieren (geen vleermuizen)	15
3.2 Vleermuizen	16
3.3 Vogels	16
3.4 Reptielen	17
3.5 Amfibieën	17
3.6 Vissen	17
3.7 Ongewervelden	17
3.8 Vaatplanten	18
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	20
4.1 Effecten op beschermde gebieden	20
4.2 Effecten op beschermde soorten	20
4.3 Algemeen zorgvuldig handelen	21
4.4 Wanneer is ontheffing nodig?	22
LITERATUUR/INFORMATIE	23
BIJLAGE I: WET- EN REGELGEVING EN BELEID	24

LEESWIJZER

Dit verkennend natuuronderzoek voor de aanleg van een rotonde op de Oesterdam (provinciale weg N659) te Tholen, omvat bureaustudie, oriënterend veldwerk en analyse van onderzoeksresultaten. Het betreft de onderdelen gebieds- en soortbescherming uit de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2 en 3 uit de wet).

Hieronder is aangegeven hoe het onderzoeksrapport is ingedeeld.

In het eerste inleidende hoofdstuk wordt de opdracht geformuleerd evenals de toegepaste werkwijze en de te toetsen werkzaamheden.

Hoofdstuk 2 bevat de toetsing van de gebiedsbescherming. Getoetst zijn de nationale gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming, het provinciale beleid in de vorm van het Nationaal Natuurnetwerk en het gemeentelijke beleid in de vorm van het bestemmingsplan.

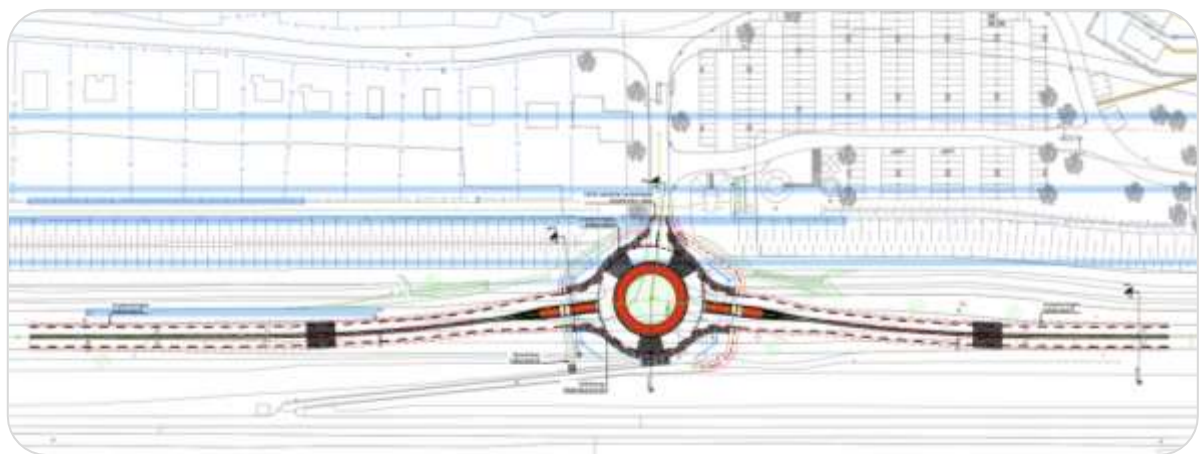
Hoofdstuk 3 bevat per soortgroep de voorkomende relevante soorten en de resultaten van de toetsing van deze soorten aan de Wet natuurbescherming.

In hoofdstuk 4 worden de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

In bijlage I wordt de wetgeving en het vigerende beleid beschreven.

Afbeelding 1, Situering plangebied (Bron Google maps)

Afbeelding 2, Inrichtingsvoorstel rotonde dd 9 oktober 2019 (bron provincie Zeeland)

1 INLEIDING

Dit hoofdstuk gaat over wie opdracht gaf voor dit onderzoek en waarom. Het bevat ook de afbakening van het onderzoeksgebied en de onderzoeksopzet.

1.1 Initiatiefnemer en aanleiding

Provincie Zeeland is voornemens een rotonde aan te leggen in de N659 ter hoogte van de ingang van Resort Waterrijk. De weg verloopt over de Oesterdam en verbindt de N289 bij Rilland in Zuid-Beveland met de N286 nabij Tholen op het gelijknamige eiland. De rotonde is nodig om de aansluiting van het vakantiepark op de N659 veiliger te maken.

Het plan dient ten behoeve van het bestemmingsplan te worden getoetst op eventuele effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden en de beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming.

1.1.1 Doel onderzoek

Het doel van dit verkennende onderzoek is te bepalen of er beschermde gebieden en beschermde soorten volgens hoofdstuk 2 en 3 uit de Wet natuurbescherming voorkomen en of het terrein op een andere wijze, zoals een intern of extern negatief effect op een natura 2000 gebied, van wezenlijk belang is voor beschermde gebieden en/of beschermde soorten. Dit verkennend onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

- Is er wel of geen nader onderzoek en nadere toetsing nodig?
- Wanneer is er wel of geen ontheffing soortbescherming nodig?
- Is wel of geen significant negatief effect te verwachten?

1.1.2 Locatie en werkzaamheden

Het onderzoeksgebied betreft de ingang van Resort Waterrijk op de Oesterdam en de bermen en delen van de dijk, geluidswal en sloot langs de Oesterdam, zie afbeelding 1 en 2.

Vanwege het ruimtebeslag van de rotonde zal ook de pas aangelegde geluidwal iets aangepast moeten worden. Door een steunmuur aan te leggen kan de teen van het uiteinde van de geluidwal iets verlegd worden, waardoor de benodigde ruimte gevonden kan worden voor de aansluitende weg, een voetpad en een fietspad.

Om de vragen uit paragraaf 1.1.1 te kunnen beantwoorden is in het onderzoek gekeken naar de effecten van volgende werkzaamheden op hoofdlijnen:

- Sloop- en grondwerk voor de aanleg van ondergrondse bekabeling en het cunet.
- Aanlegwerkzaamheden: asfalt, bestrating en aankleding met bebording en verlichting.
- Aanpassen van de geluidswal zodat er ruimte ontstaat voor de aansluitende weg, een voetpad en een fietspad.

1.2 Onderzoeksopzet en werkwijze

Het onderzoek is hoofdzakelijk gebaseerd op literatuuronderzoek en bureaustudie en aangevuld met een oriënterende terreinverkenning. Het onderzoek is aan de hand van de volgende stappen uitgevoerd:

- A. Bureaustudie naar beschermde gebieden en voorkomende soorten.
- B. Verkennend terreinbezoek (soorten, effecten van bouwactiviteiten).
- C. Opstellen conceptrapportage.
- D. Afstemming met de opdrachtgever per mail en telefoon.
- E. Bijstellen rapportage en oplevering.

1.3 Bureaustudie

Via literatuur- en bronnenonderzoek is onderzocht welke wettelijk beschermde en beleidsmatig aangewezen plant- en diersoorten en habitattypen aanwezig zijn en waarmee rekening moet worden gehouden. Ook is op basis van bestaande informatie uit eerdere inventarisaties en expert judgement, een inschatting gemaakt van welke beschermde soorten zouden kunnen voorkomen. De volledige lijst van geraadpleegde bronnen is in de bronvermelding van deze rapportage te vinden.

Ook is op provinciale en gemeentelijke kaarten nagegaan hoe de onderzoekslocatie ligt ten opzichte van wettelijk beschermde gebieden en of werkzaamheden op de onderzoekslocatie effect zullen gaan hebben op deze gebieden.

Terreinverkenning

De terreinverkenning is op zaterdag 20 juni 2020 overdag uitgevoerd door Ing. R. Theunisz van Eco Consult – Groen, Monitoring & Management BV. Aanvullend aan het bronnenonderzoek is daarbij de onderzoekslocatie bekeken om de al verzamelde informatie te toetsen, ontbrekende gegevens te verzamelen en foto's te maken. Hierbij is gelet op de relatie tussen de door de toekomstige werkzaamheden en het nieuwe gebruik te veroorzaken verstoringen en het ter plaatse (kunnen) voorkomen van beschermde en beleidsmatig aangewezen soorten. Indien beschermde of bedreigde soorten en habitattypen zijn aangetroffen of deze worden vermoed, zijn deze genoteerd.

Analyse en weergave onderzoeksresultaten

De onderzoeksresultaten van bureauonderzoek en veldwerk zijn geanalyseerd en verwerkt in deze rapportage. Tot slot zijn de conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. De conceptrapportage is aan de opdrachtgever voorgelegd en na verwerking van de reacties aangepast tot het definitieve rapport. Na een laatste reactie van de opdrachtgever en verwerking van de reacties is de definitieve rapportage opgeleverd.

2 BESCHERMDE GEBIEDEN

De ligging van de onderzoekslocatie is in beeld gebracht ten opzichte van de dichtstbijzijnde wettelijke en beleidsmatig beschermde gebieden. Vervolgens is onderzocht op basis van bureaustudie in hoeverre de verwachte activiteiten invloed kunnen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen en doelsoorten in deze gebieden.

2.1 Wet natuurbescherming

De werkzaamheden vinden niet in een wettelijk beschermd natuurgebied plaats. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, op circa 60 meter achter de dijk, is het gebied ‘**Oosterschelde**’, zie afbeelding 3. Activiteiten in en buiten Natura 2000-gebieden mogen geen negatief hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Het plangebied ligt niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied. Er heeft daarom uitsluitend onderzoek plaatsgevonden naar externe effecten. Er is dus geen sprake van oppervlakteverlies of versnippering.

Externe effecten zijn niet te verwachten. Het plangebied ligt weliswaar slechts op 60 meter afstand van de Oosterschelde maar wordt hiervan fysiek gescheiden door een forse dijk. Conform het toetsingsinstrument, de effectenindicator van rijk en provincie, zijn de volgende externe effecten ten aanzien van de Oosterschelde getoetst: emissie/verontreiniging, geluid, licht, trilling en optische verstoring. De aanlegactiviteiten met betrekking tot de aanleg van de rotonde zullen op basis van de schaal van de activiteiten en de buffering door de dijk, geen negatief extern effect hebben. Het aan- en afvoeren van materialen en materieel en de werkzaamheden veroorzaken geringe stikstofuitstoot. Zie hieronder de onderbouwingen.

1. *Emissie/verontreiniging*, bv. stikstof. Er is een zeer geringe, tijdelijke, externe depositie te verwachten die wordt veroorzaakt door het materieel gedurende de werkperiode. Doordat niet met giftige/verontreinigende stoffen wordt gewerkt zal er geen uitspoeling van verontreinigende stoffen naar het Natura 2000-gebied plaatsvinden.
2. *Geluid* wordt geabsorbeerd door de dijk en is aan de andere zijde, 60 meter verder nauwelijks nog merkbaar en is slechts tijdelijk. Bovendien gaat het om de aanleg van een rotonde in een bestaande weg die al langere tijd in gebruik is. Extra verstoring door geluid wordt daarom niet verwacht.
3. *Verlichting*: er is nu ook sprake van een weg en een afrit met straatverlichting. De rotonde zal weinig verandering in die situatie teweegbrengen. Bovendien valt de directe invloed van kunstlicht weg achter de dijk. Extra verstoring wordt daardoor niet verwacht.
4. *Trilling* is na 60 meter (de afstand tot aan het Natura 2000-gebied), mede door buffering door de dijk, dusdanig afgenomen dat er geen verstoring plaatsvindt.
5. *Optischel zichtbare* activiteiten zullen wegvallen achter de dijk en veroorzaken daardoor geen negatief effect.

Er is, gelet op de bovenstaande analyse **geen nader onderzoek** ten aanzien van Natura 2000-gebieden en ook geen vergunning artikel 2.7 uit de Wet natuurbescherming nodig. De externe effecten zullen geen wezenlijke negatieve effecten veroorzaken in het nabijgelegen Natura 2000-gebied Oosterschelde.

*Afbeelding 3, Onderzoekslocatie (rode ovaal) ten opzichte van Natura 2000-gebied Oosterschelde
(bron: [Atlas Zeeland](#))*

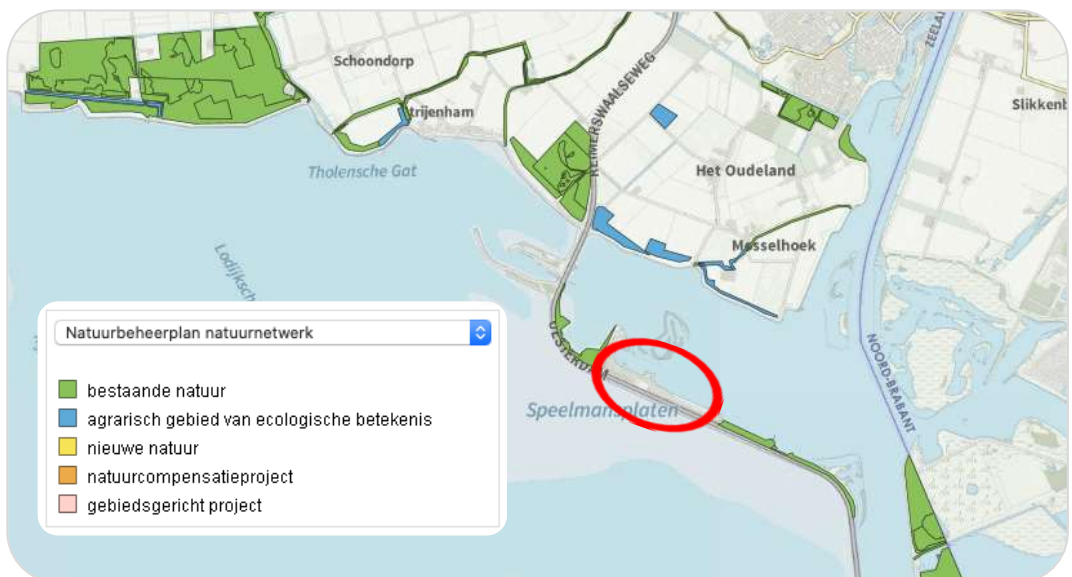
2.2 Nationaal Natuurnetwerk

Om de Natura 2000-gebieden te kunnen verbinden en daarmee een robuust natuurnetwerk te creëren hebben provincies het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur EHS) in hun plannen verankerd. Dit zijn provinciaal beleidsmatig beschermde natuurgebieden. De onderzoekslocatie ligt buiten dit natuurnetwerk. Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN betreft de Oosterschelde en enkele terreintjes ten noorden van de Oesterdam, zie afbeelding 4 en 5.

Negatieve invloeden (tijdelijk of blijvend) op de waarden en kenmerken van deze gebieden door aanlegactiviteiten zijn op basis van de schaal, de aard van de activiteiten en het feit dat een forse dijk tussen Oesterdam en Oosterschelde een bufferende werking heeft, uit te sluiten. Er is geen nader onderzoek nodig. Toetsing van externe werking is nodig ten aanzien van de NNN delen die zich binnen Natura 2000-grenzen bevinden, wat hier het geval is. Deze toetsing heeft in de vorige paragraaf al plaatsgevonden.

Afbeelding 4, Onderzoeklocatie (rode ovaal) ten opzichte van Nationaal Natuurnetwerk (grijs)
(bron: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>)

Afbeelding 5, Onderzoeklocatie (rode ovaal) ten opzichte van Provinciaal Natuurbeleidsplan
(bron: <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>)

2.3 Gemeentelijk beleid

Gemeente Tholen heeft in haar bestemmingsplan het onderdeel van Oesterdam aangewezen als bestemming voor wegen (W), zie afbeelding 6. Het aanleggen van een rotonde past grotendeels binnen deze aangewezen bestemming. Er is niet voldoende ruimte om de rotonde volledig op grond met de bestemming 'verkeer' aan te leggen. Een deel van de groene bestemming zal moeten worden omgezet naar verkeer.

Ook in het gemeentelijke [Groenplan](#) gemeente Tholen 2019-2023 zijn geen aanknopingspunten gevonden waardoor deze aanpassing niet mogelijk zou kunnen zijn.

Afbeelding 5, Onderzoekslocatie (binnen rode lijnen) t.o.v. het gemeentelijk bestemmingsplan (bron: plankaart 13 buitengebied, tholen.nl)

3 BESCHERMDE SOORTEN

Op basis van de bureaustudie en het terreinbezoek is in beeld gebracht door welke beschermde planten en dieren de onderzoekslocatie wordt gebruikt en of de onderzoekslocatie deel uitmaakt van een essentiële verblijf- of foerageerplaats van deze soorten. Naast de beschermde soorten geldt voor alle inheemse planten- en diersoorten de wettelijke zorgplicht, waarbij ongeacht de wettelijke status altijd zorgvuldig gehandeld dient te worden.

Per soortgroep wordt in dit hoofdstuk aangegeven welke wettelijk beschermde soorten mogelijk kunnen voorkomen of aangetroffen zijn en wat gezien vanuit de zorgplicht eventuele noodzakelijke maatregelen zijn.

Er is gekeken naar **wettelijk beschermde soorten** (Wet natuurbescherming). De onderzochte soortgroepen zijn:

- Zoogdieren (rust- en voortplantingsplaatsen).
- Vleermuizen (winter-, zomer-, paarverblijven, kraamkamers en foerageer- en migratieroutes).
- Broedvogels (tijdelijke en jaarrond in gebruik zijnde rust- en voortplantingsplaatsen).
- Overige beschermde fauna: reptielen, amfibieën, vissen, ongewervelden (foerageergebied, routes, voortplantingsgebieden).
- Groeiplaatsen van vaatplanten.

Bouwactiviteiten worden binnen de kaders van de Wet natuurbescherming gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling of inrichting'¹. Onderzocht is de aanwezigheid van:

- Rust- en voortplantingsplaatsen van wettelijk beschermde diersoorten.
- Groeiplaatsen van wettelijk beschermde plantensoorten.

De verzamelde waarnemingen zijn afkomstig uit de genoemde bronnen (zie bronvermeldingen) en gaan tot 3 jaar² terug. Per soortgroep wordt in de navolgende paragrafen een beschrijving gegeven van de gevolgen van bouwactiviteiten op de voorkomende soorten en worden indien nodig oplossingsrichtingen voorgesteld.

¹ De wet onderscheidt daarnaast 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik'.

² Voor Ruimtelijke projecten mogen soortgegevens niet ouder zijn dan 3 jaar.

Vrijgestelde soorten

De volgende in Nederland beschermde diersoorten zijn vrijgesteld in de provincie Zeeland

Zoogdieren: aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, haas, woelrat.

Amfibieën: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker.

Er geldt geen vrijstelling voor dieren uit andere soortgroepen of landelijk beschermde vaatplanten.

Afbeelding 6, Zicht in oostelijke richting op de Oesterdam vanuit entree Resort Waterrijk. Rechts de dijk, links kort gemaaid gras, lang gras en riet in en aan de sloot, uiterst links, de geluidswal.

Afbeelding 7, Zicht in westelijke richting vanuit entree Resort Waterrijk. Links de dijk, rechts kort gemaaid gras, lang gras en riet in en aan de sloot, rechts, de geluidswal en vakantiewoningen.

3.1 Zoogdieren (geen vleermuizen)

De rotonde wordt aangelegd op een plek waar ook nu al een weg en de afslag naar het resort ligt. Een groot deel van de onderzoekslocatie bestaat daardoor uit verharding. De bermen, de slootoever, de dijk en het deel van de geluidswal zijn vanwege het ontbreken van hoge permanente vegetatie niet geschikt als verblijfplaats voor grotere zoogdieren. Wel zouden kleine zoogdieren zoals muizen en ratten zich kunnen vestigen. Hiervan zijn twee soorten in Zeeland beschermd, de Noordse woelmuis en de waterspitsmuis. Kleine marterachtigen zouden zich gevestigd kunnen hebben in de geluidswal.

Hermelijn

De met bosschage begroeide delen van de geluidswal zijn in principe geschikt als verblijfplaats voor de hermelijn, wanneer zich daar wat grotere holen in de grond of aan de stamvoet van bomen bevinden. Omdat alleen de uiteinden ter hoogte van de entree van het resort worden afgegraven wordt niet verwacht dat er een verblijfplaats wordt aangetast. Hier bevindt zich nog open kruidachtige vegetatie en geen bosschage.

Noordse woelmuis

Het aanliggende Natura 2000-gebied Oosterschelde is aangewezen als leefgebied voor de Noordse woelmuis. De slootoevers lijken wel geschikt voor de soort maar waarnemingen van de Noordse woelmuis zijn op Tholen en in de omgeving niet bekend (op basis van verspreidingsatlas, NDFF, zoogdiervereniging). Aangenomen wordt dat de soort er momenteel niet voorkomt. Nader onderzoek is daardoor niet nodig.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is op Tholen en in de omgeving nog niet aangetroffen (op basis van verspreidingsatlas, NDFF, zoogdiervereniging), ondanks mogelijk geschikt habitat (sloot en sloot-oever). Verder onderzoek of een ontheffing aanvragen is niet nodig.

Wezel

De met bosschage begroeide delen van de geluidswal zijn in principe geschikt als verblijfplaats voor de wezel, wanneer zich daar kleinere of grotere holen in de grond of aan de stamvoet van bomen bevinden. Omdat alleen de uiteinden ter hoogte van de entree van het resort worden afgegraven wordt niet verwacht dat er een verblijfplaats wordt aangetast. Hier bevindt zich nog open kruidachtige vegetatie en geen bosschage.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn zwaar beschermd volgens de Habitatrichtlijn bijlage IV. Het onderzoeksgebied bevat geen (holle) bomen, gebouwen of kelders en is daarom niet geschikt als verblijfplaats. De dijk en de geluidswal zouden gebruikt kunnen worden als vlieg/migratieroute of foerageerroute over de Oesterdam. De onderzoekslocatie blijft voor vleermuizen nagenoeg ongeschonden door de werkzaamheden (slechts een zeer gering deel van de geluidswal bij de ingang van het resort wordt vergraven). Foeragerende vleermuizen zullen ook gebruik maken van het onderzoeksgebied, maar omdat de situatie in de toekomst niet noemenswaardig wijzigt qua leefgebied voor vleermuizen heeft dit geen negatieve invloed.

Nader onderzoek naar vleermuizen met mogelijke aanvraag van een ontheffing is voor vleermuizen niet nodig.

3.3 Vogels

Rust- of voortplantingslocatie van vogels die hun nest jaarrond gebruiken (aangepaste lijst voor jaarrond beschermde vogelnesten RVO 2009) zijn structureel beschermd. Dergelijke nesten zijn niet aanwezig binnen het onderzoeksgebied.

Algemene broedvogels

Voor broedvogels met een tijdelijk nest geldt dat wanneer een nest daadwerkelijk in gebruik is, er geen versturende activiteiten mogen plaatsvinden. Tijdelijke nesten zijn waarschijnlijk aanwezig in de rietoevers en de achterliggende bosschages op het terrein van het resort. Deze objecten worden echter niet betrokken bij de aanleg van de rotonde.

Vanwege het niet opheffen en niet verstoren van bewoonde nesten en het niet aanwezig zijn van jaarrond beschermde nesten, is nader onderzoek of een ontheffing niet nodig. Wel zal bij werkzaamheden gedurende de broedperiode van vogels (globaal half maart – half juli)

rekening met broedende vogels gehouden moeten worden of zullen de werkzaamheden buiten deze periode moeten worden uitgevoerd. zie ook § 5.3.

3.4 Reptielen

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is mogelijk in de bermen, op de dijk en op de geluidswal aanwezig. Vanwege de immobiliteit in de winterperiode is kans op verstoring in de winterperiode het grootst. Er mag dan sowieso niet aan dijken worden gewerkt (stormseizoen 1 oktober-1 april). Vanaf half april is de soort mobiel waardoor werken in de zomerperiode wordt aangeraden omdat de soort dan snel genoeg is om te kunnen ontsnappen. Vanaf half oktober worden de winterverblijven weer opgezocht (soortenstandaard levendbarende hagedis). Voor het werken aan de geluidswal en de dijk wordt ten behoeve van deze soort, rekening houdend met het stormseizoen, aangeraden te werken binnen de periode 15 april tot 1 oktober.

3.5 Amfibieën

Alpenwatersalamander

De alpenwatersalamander wordt in de omgeving wel aangetroffen, maar buiten het zeekleigebied. Aanwezigheid binnen de onderzoekslocatie wordt daarom nihil geacht. Nader onderzoek is niet nodig.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is bekend van bouwterreinen. De soort wordt ook op Tholen en omgeving aangetroffen. Het is zaak geen langdurige plasvorming en/of een zanddepot te creëren. In deze plassen worden de eieren afgezet en in los zand verblijven de padden. Indien plasvorming en langdurige opslag van zand wordt voorkomen kan de soort zich niet vestigen en is hiermee nader onderzoek en/of ontheffing niet relevant.

3.6 Vissen

Beschermde vissen zijn niet bekend van de onderzoekslocatie. Dit zal te maken hebben met het ontbreken van geschikt leefgebied. De sloot is ondiep, voedselrijk en over een grote lengte begroeid met riet. Bovendien wordt slechts een zeer gering deel van de sloot betrokken bij de werkzaamheden. Vissen kunnen eenvoudig weggkomen wanneer er gewerkt wordt. Nader onderzoek is niet nodig.

3.7 Ongewervelden

Er zijn geen waarnemingen van beschermde ongewervelden binnen het onderzoeksgebied bekend. Beschermde libellen- en waterjuffersoorten en rivierkreeft zijn niet aangetroffen omdat deze in afwijkende leefgebieden voorkomen. Nader onderzoek is niet nodig.

3.8 Vaatplanten

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen beschermde planten aangetroffen. Blauw walstro komt wel voor maar is een rode lijstsoort (niet beschermd, wel kwetsbaar). Verder zijn naast diverse grassoorten en riet, algemene planten aangetroffen zoals dubbelkelk, duizendblad, witte klaver, ridderszuring, margriet, St. Janskruid en akkerdistel. Nader onderzoek en/of aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Beplanting geluidswal

Een deel van de bestaande geluidswal wordt afgegraven. Om het hoogteverschil op te vangen wordt een steunmuur aangebracht. De beplanting (bosplantsoen) op de geluidswal is recent aangebracht en door de voorgaande droge jaren slechts deels aangeslagen. Het gaat om maximaal 40 stuks, zie afbeelding 9 en 10.

Er is in de directe omgeving ruimte genoeg om 40 stuks bosplantsoen te herplanten.

Afbeelding 8, vegetatie rond de sloot, met soorten van een voedselrijke, vochtige omgeving

Afbeelding 9, Overwegend afgestorven beplanting op de geluidswal, vanaf de weg gezien.

Afbeelding 10, De geluidwal gezien vanaf Resort Waterrijk.

4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk wordt aangegeven met welke beschermde gebieden en soorten rekening moet worden gehouden en hoe hiermee moet worden omgegaan.

4.1 Effecten op beschermde gebieden

Werkzaamheden op de onderzoekslocatie zullen geen (structureel) negatief effect door emissie, geluid, trilling of verlichting hebben op de Oosterschelde omdat de effecten, veroorzaakt door de werkzaamheden, niet relevant, tijdelijk en/of niet of nauwelijks merkbaar zijn binnen het nabijgelegen gebied Oosterschelde.

Er is geen nader onderzoek nodig en er hoeft geen vergunning volgens artikel 2.7 Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

4.2 Effecten op beschermde soorten

Zoogdieren (grondgebonden)

De onderzoekslocatie lijkt geschikt voor Noordse woelmuis en waterspitsmuis. Deze soorten worden echter niet waargenomen in het onderzoeksgebied of omgeving waardoor nader onderzoek en/of ontheffing niet nodig is. Voor wezel en hermelijn is het onderzoeksgebied niet geschikt vanwege het ontbreken van voldoende bosschages en geschikte holen.

Vleermuizen

Verblijflocaties van vleermuizen zijn niet aanwezig vanwege het ontbreken van gebouwen en bomen. Eventuele vlieg-/migratieroutes en foerageerroutes worden niet aangetast omdat dijk en geluidswal niet significant worden aangetast. Nader onderzoek en het aanvragen van ontheffing zijn daardoor niet nodig.

Vogels

Jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig. Algemene broedvogels zoals de kleine karrekiet kunnen wel worden verstoord. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing zijn niet nodig wanneer de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd.

Reptielen

De aanwezigheid van levendbarende hagedissen kan niet worden uitgesloten. Wanneer in de bermen, op de dijk of geluidswal wordt gewerkt in de actieve periode van deze soort (15 april-1 oktober) kunnen de dieren makkelijk ontsnappen. Wanneer daar rekening mee wordt gehouden is nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing niet nodig.

Amfibieën

Wanneer het bouwterrein geen open plassen en/of zandhopen bevat zal het ook niet bewoond worden door de rugstreeppad. Nader onderzoek en het aanvragen van een ontheffing zijn dan niet nodig.

Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht. Nader onderzoek en aanvraag van ontheffing is daardoor niet nodig.

Vaatplanten

Beschermde vaatplanten zijn niet aangetroffen en aanwezigheid blijkt niet uit bureaustudie. Nader onderzoek en het aanvragen van ontheffing zijn daardoor niet nodig.

Aanbeveling voor de nieuwe steunmuur

De nieuwe aan te leggen steunmuur aan de geluidswal biedt kansen om voor een aantal diengroepen iets extra te doen. In de muur kan bijvoorbeeld de volgende voorziening worden ingebouwd:

- Bijen/insectenhôtels (voorzieningen waarin bijen of andere insecten kunnen overwinteren of eieren kunnen leggen. Belangrijk is dat er dan ook in de omgeving voor voedsel voor bijen en insecten wordt gezorgd, door een bijenmengsel in de bermen zaaien. Zie ook de [Zeeuwse bijenstrategie](#).

4.3 Algemeen zorgvuldig handelen

Voor alle inheemse en ook vrijgestelde soorten geldt nog wel steeds de algemene zorgplicht. Aandachtspunten voor deze locatie in het kader van zorgvuldig handelen zijn:

- Voorkomen dat er nieuwe verblijfsplaatsen kunnen ontstaan door onder andere weren van vogels of andere dieren (bv. egels, muizen en amfibieën) zodat zij zich niet kunnen vestigen om een nest, hol of overwinteringsplaats te maken. Dit kan ook door het plaatsen van 'verschrikkers'.
- Aanbrengen van een beschermingszone (markeren) rond tijdelijke nesten of andere verblijfplaatsen zodat deze ongehinderd kunnen blijven functioneren. Binnen deze beschermingszone niet werken. De afmeting van de beschermingszone moet worden afgestemd op onder andere geluid, trilling en aanwezigheid van mensen tijdens de werkzaamheden afgezet aan de al aanwezige omgevingsgeluiden, trilling en mensen.
- Werkzaamheden uitvoeren vanuit 1 richting met behoud van een veilige vluchtroute.
- Bij aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels (zie paragraaf 4.3) op plekken waar maatregelen plaatsvinden die verstorend werken, niet

werken gedurende broedperiode van deze soorten. Deze periode is per soort en seizoen verschillend. In de regel kan worden aangehouden de periode van half maart tot half juli.

4.4 Wanneer is ontheffing nodig?

De Wet natuurbescherming beschermt een groot aantal planten en dieren. Wanneer door werkzaamheden en activiteiten beschermde soorten worden gedood, verontrust of verstoord, worden wettelijke verboden overtreden. De basis van de wet is dan ook zorgvuldig handelen waarmee overtreding van de verboden wordt voorkomen. Is dit niet mogelijk dan kan, mits ecologisch onderbouwd, een ontheffing bij de provincie worden aangevraagd. Deze verleend alleen een ontheffing wanneer sprake is van een overstijgend wettelijk belang, er alternatieven zijn verkend en voldoende mitigerende of compenserende maatregelen worden genomen, zie tabel 3 in de bijlage.

LITERATUUR/INFORMATIE

- BIJ12, Juridisch kader soortenstandaarden, soortenstandaards en inventarisatieprotocollen
- RVO (2009), Aangepaste lijst voor jaarrond beschermde vogelnesten
- NGO's: verspreidingsatlassen en soortbeschrijvingen en andere bronnen waaruit het voorkomen van bijzondere, bedreigde en beschermde soorten zou kunnen blijken.
- Netwerk Groene Bureaus (2017), Vleermuisprotocol
- WUR (2016), Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen v1.3
- Provincie Zeeland (22 december 2016), Checklist ontheffing soortenbescherming Wet natuurbescherming
- Eco Consult (9 oktober 2019), Verkennd onderzoek flora en fauna Resort Waterrijk Oesterdam
- RVO (2015) Soortenstandaard Levendbarende hagedis

Websites

- Planviewer.nl
- Ruimtelijkeplannen.nl
- Rijksoverheid.nl
- Synbiosys.alterra.nl
- Verspreidingsatlas.nl
- Vleermuis.net
- Vlindernet.nl
- Vogelbescherming.nl
- Waarneming.nl
- Zoogdiervereniging.nl
- RAVON.nl
- Zeeland.nl/digitaalarchief

BIJLAGE I: wet- en regelgeving en beleid

De natuurwetgeving en het natuurbeleid zijn van grote invloed op de handelswijze bij ruimtelijke ingrepen en de planontwikkeling daaraan voorafgaand. In de volgende paragrafen wordt aangegeven met welke wetgeving en beleid rekening moet worden gehouden.

Beschermde gebieden

De Wet natuurbescherming beschermt specifieke gebieden (onder andere Natura 2000 en voormalige beschermde natuurmonumenten) op basis van de Europese richtlijnen: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Wetlands. Voor deze juridisch beschermde gebieden gelden vervolgens per gebied specifieke instandhoudingsdoelen voor soorten en hun habitats.

Binnen deze beschermde gebieden geldt het **nee-tenzij principe**. Significante negatieve effecten op habitats en aangewezen soorten zijn niet toegestaan. Ook indirecte negatieve effecten (externe werking) afkomstig van buiten de gebieden is hierbij van belang. Bij wijzigingen met gevolgen voor de beschermde gebieden dient daarom te allen tijde toetsing aan de instandhoudingsdoelstelling plaats te vinden en een **vergunning** te worden aangevraagd. De gunstige staat van instandhouding van een aangewezen habitat of aangewezen soort mag niet in het geding komen.

Toetsing van de effecten op een beschermd natuurgebied en de beschermde soorten kent verschillende vormen, te beginnen bij een verkennende (voor)toets. Wanneer daaruit blijkt dat er zeker geen negatief effect ontstaat op aangewezen soorten en/of habitats dan is een vergunning niet nodig. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit LNV en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RVO) hebben een uitgebreid instrumentarium ontwikkeld om dit te kunnen toetsen. Het bevoegd gezag ligt hoofdzakelijk bij de provincies. Blijkt uit de verkennende toetsing (deze rapportage) dat er wel negatieve effecten optreden dan dient of het plan te worden gewijzigd of nader (veld)onderzoek en verdere toetsing te worden uitgevoerd en op basis daarvan gemotiveerd een vergunning te worden aangevraagd bij de betreffende provincie.

Op deze gebieden is ook de soortbescherming van soorten van toepassing.

Beschermde soorten

De soortbescherming geldt voor iedereen en voor heel Nederland. Voor alle in het wild levende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (artikel 1.11). Tevens is per provincie een lijst met beschermde soorten (met eventuele vrijstellingen) van kracht. De bescherming van deze soorten is uitgewerkt in een aantal verbodsbepalingen, zie tabel 2:

Essentie van de verboden Wet natuurbescherming

(in de kolommen achter de verboden staan de verwijzingen naar Europese soorten Nationale soorten de wetsartikelen)

Het is verboden ...	Vogels	Dieren	Planten	Dieren	Planten
Specifieke beschermde soorten te doden of te vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1a	
De voortplantingsplaats of rustplaats te beschadigen, vernielen of wegnemen	3.1.2	3.5.4		3.10.1b	
Eieren te beschadigen, rapen of bezitten	3.1.3	3.5.3			
Specifieke beschermde soorten te verstoren	3.1.4	3.5.2			
Specifieke beschermde planten te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen, vernielen			3.5.5		3.10.1c

Tabel 2, Relevante verbodsbepalingen

Met het onderdeel soortbescherming beoogt de overheid de **biodiversiteit te behouden**. Uitgangspunt is instandhouding op soortniveau, het betreft de populatie van een soort plant of dier, minimaal op regionale schaal. Er wordt echter gehandhaafd op de verbodsbepalingen die zijn gekoppeld aan het toebrengen van schade aan een individu en/of rust- of verblijfplaats. Soortbescherming betekent in de praktijk dan ook dat het overtreden van de geldende verbodsbepalingen dient te worden voorkomen of zo veel mogelijk te worden beperkt door zorgvuldig handelen. Indien nodig dient de schade te worden voorkomen, beperkt of ongedaan te worden gemaakt.

In bepaalde gevallen is het mogelijk om ontheffing of vrijstelling te verkrijgen van de verbodsbepalingen. Een andere mogelijkheid om het zorgvuldig handelen te borgen en ontheffingsaanvragen te voorkomen is gedurende het gehele traject een gedragscode van toepassing verklaren en aan de hand daarvan te werken. Daar waar het gaat om een ruimtelijke ontwikkeling, geïnitieerd vanuit een gemeente, is de gedragscode flora en fauna Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van Vereniging Stadswerk aan te raden.

Het ministerie heeft voor een aantal (zwaar) beschermde soorten soortenstandaards opgesteld waarin ecologisch kennis en effectieve maatregelen voor het zorgvuldig handelen zijn opgenomen.

Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort zullen mitigerende of compenserende maatregelen moeten worden getroffen of een ontheffing moeten worden aangevraagd of kan mogelijk een gedragscode worden ingezet.

Wettelijke belangen

De mogelijkheden om ontheffing te kunnen aanvragen zijn per beschermingsgraad verschillend. In tabel 3 zijn deze zogenaamde wettelijke belangen opgesomd en wanneer deze belangen kunnen worden aangewend.

	Vogels	Habitat richtlijnsoort	Nationale soorten
Belangen/Redenen/Voorwaarden	Artikel 3.3.4	Artikel 3.8.5	Artikel 3.10.2 (art 3.8.5)
Volksgezondheid	X	X	X
Openbare veiligheid	X	X	X
Veiligheid van het luchtverkeer	X		
Bescherming wilde flora en fauna	X	X	X
Dwingende redenen van groot openbaar belang (sociaal, economisch, wezenlijk gunstig effect voor milieu)		X	X
Het algemeen belang			X

Tabel 3, Erkende belangen versus beschermingsstatus soorten

Rode lijst-soorten

Naast beschermde soorten zijn er ook Rode lijst-soorten. Dit zijn soorten die bedreigd of kwetsbaar zijn, of sterk achteruit zijn gegaan in aantal. Rode lijst-soorten, voor zover deze niet opgenomen zijn in de tabellen met beschermde soorten, hebben geen juridisch beschermde status conform de Wet natuurbescherming. De zorgplicht is wel van toepassing op de Rode lijst-soorten. In de praktijk kunnen voor deze soorten beschermende maatregelen worden voorgeschreven, hiermee wordt dan invulling gegeven aan het Rijksbeleid.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur, is het provinciale netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het zich ontwikkelende netwerk moet natuurgebieden en agrarische gebieden steeds beter met elkaar verbinden. Het netwerk bestaat uit Nationale parken, natuurontwikkelingsgebieden, landbouwgebieden met agrarisch natuurbeheer, grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee. Alle Natura 2000-gebieden vallen binnen het Natuurnetwerk Nederland. De provincies hebben de grenzen voor het natuurnetwerk in hun provincie vastgelegd en bijbehorend beleid en beschermingsregels opgesteld.